

**МІНІСТЕРСТВО
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ**

**Науково-методичний
центр аграрної освіти**

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

ПРОГРАМА

для вищих навчальних закладів
I–II рівнів акредитації зі спеціальності
5.10010201 “Експлуатація та ремонт
машин і обладнання агропромислового
виробництва”

2015

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ**

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР АГРАРНОЇ ОСВІТИ

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

ПРОГРАМА

**ДЛЯ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ І–ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ ІЗ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 5.10010201 “ЕКСПЛУАТАЦІЯ ТА РЕМОНТ
МАШИН І ОБЛАДНАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА”**

2015

Укладачі:

Марущак А.М. - завідувач кафедри «Охорона праці» Подільського Державного аграрно-технічного університету, доцент;

Гончар О.В., - заступник директора з навчально-виробничої роботи Хотинського технікуму Подільського державного аграрно-технічного університету;

Мосендз В.А., - викладач коледжу Подільського Державного аграрно-технічного університету.

Назарова Л. В., - заступник директора з навчальної роботи Відокремленого підрозділу «Слов'янський технікум Луганського національного аграрного університету».

Рецензенти:

Дудченко М.Б. – Головний Державний експерт з умов праці по Хмельницькій області;

Плахтій П.Д. – кандидат біологічних наук, професор, завідувач кафедри анатомії, фізіології і валеології Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка;

Гіренко Д.В. - викладач дисципліни «Основи технічної творчості» технікуму ВП НУБіП України «КТГМСГ»;

Десятеріков О.О. - викладач інженерних дисциплін, інженер з охорони праці ВСП «Ногайського коледжу Таврійського державного агротехнологічного університету»;

Дьорка А.І. - викладач Стрийського коледжу Львівського національного аграрного університету;

Шмалюк М.І. - викладач спеціальних дисциплін відділення «Механізація сільського господарства» Житомирського агротехнічного коледжу.

**Відповідальний
за випуск**

Борхаленко Ю.О., - методист технічних спеціальностей, голова навчально-методичної комісії Навчально-методичного центру по підготовці молодших спеціалістів

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У створенні умов праці, відповідних сучасним вимогам, важливе значення має рівень підготовки фахівців з питань охорони праці, формування у майбутніх фахівців АПК переконання щодо важливості цих питань і їх пріоритетності по відношенню до результатів трудової діяльності, що, відповідно до Закону України “Про охорону праці”, є одним з основних принципів державної політики у галузі охорони праці.

Програму навчальної дисципліни “Охорона праці в галузі” складено з урахуванням вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики зі спеціальності 5.10010201 “Експлуатація та ремонт машин і обладнання агропромислового виробництва”.

Навчальна програма дисципліни «Охорона праці в галузі» розроблена з урахуванням того, що студенти на освітньо-кваліфікаційному рівні «молодший спеціаліст» засвоїли головні положення нормативної навчальної дисципліни «Основи охорони праці», а також окремі питання охорони праці в дисциплінах професійного спрямування. Вона передбачає вивчення актуальних питань охорони праці для агропромислового виробництва з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Метою дисципліни є теоретична та практична підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "молодший спеціаліст" до створення нормативних умов праці в усіх сферах застосування засобів механізації сільськогосподарського виробництва. Важливою передумовою цього є набуття умінь аналізувати потенційні небезпеки й шкідливості і на цій основі розробляти організаційні заходи та технічні засоби для запобігання аварійності, травматизму та захворюваності на виробництві.

Дана робоча навчальна програма визначає зміст і обсяги навчання і форми контролю знань з нормативної дисципліни “Охорона праці у галузі”, яка вивчається на етапі підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст». Основою для розробки програми є Типова навчальна програма нормативної дисципліни “Охорона праці у галузі” для вищих навчальних закладів, що розроблена відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21.10.2010 р. № 969/922/216 «Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 9 листопада 2010 року за № 1057/18352.

Дисципліна “Охорона праці в галузі” є нормативною із загальним обсягом 54 години (1,5 кредита ECTS). На аудиторні заняття відводиться 34 години (лекцій 18, практичних 16), самостійна робота складає 20 годин.

Форма підсумкового контролю іспит.

2. Основні професійні компетенції

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» молодші спеціалісти зі спеціальності 5.100102 “Експлуатація та ремонт машин і обладнання агропромислового виробництва” мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці та володіти такими основними професійними компетенціями з охорони праці:

у технологічній діяльності:

- участь у обґрунтуванні і розробці безпечних технологій (в сільськогосподарському виробництві);
- участь у проведенні розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань;
- участь у розробці та проведенні заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій на виробництві.

в організаційно-управлінській діяльності:

- впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;
- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;
- здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов’язковим урахуванням вимог охорони праці;
- управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;
- впровадження ефективного розподілу функцій, обов’язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі.

у проектній діяльності:

- розробка і впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування зразків техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

у педагогічній діяльності:

- участь у розробці методичного забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці.

у консультативній діяльності:

- надання допомоги та консультації працівників з практичних питань безпеки праці;
- готовність контролювати виконання вимог охорони праці в організації.

3. Орієнтовний тематичний план

№ п/п	Назва теми	Кількість годин				
		загальна	аудиторні	в т.ч.		самостійна робота
				лекції	практичні	
1	Вступ. Міжнародні норми в галузі охорони праці	3	2	2	-	1
2	Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в АПК.	3	2	2	-	1
3	Система управління охороною праці в АПК.	6	4	2	2	2
4	Травматизм та професійні захворювання в АПК. Розслідування нещасних випадків на виробництві.	8	6	4	2	2
5	Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності	22	12	4	8	10
6	Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах АПК	5	3	1	2	2
7	Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці в АПК.	2	1	1	-	1
8	Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві.	5	4	2	2	1
Всього		54	34	20	16	20

4.ТЕМАТИКА ТА ПЕРЕЛІК ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Вступ. Міжнародні норми в галузі охорони праці

Предмет, місце і значення курсу серед дисциплін фундаментальної підготовки «молодших спеціалістів» зі спеціальності 5.100102 «Експлуатація та ремонт машин і обладнання агропромислового виробництва». Взаємозв'язки курсу з суміжними дисциплінами. Завдання та структура курсу.

Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.

Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.

Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Охорона праці - частина соціальної політики ЄС. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».

Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз. Співдружність незалежних держав.

2.Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі АПК.

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в АПК. Показник нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в АПК.

3. Система управління охороною праці в галузі АПК, її складові та функціонування.

Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Забезпечення функціонування та побудова СУОП в агропромисловому підприємстві. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.

Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. Політика в галузі охорони праці. Планування. Впровадження і функціонування СУОП. Перевірки і коригувальні дії. Аналіз з

боку керівництва.

Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців агропромислового підприємства. Пріоритет функцій забезпечення безпеки. Ефективність функціональної структури СУОП.

Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Мета та основні параметри планів. Аналітична та оперативна частини Плану.

Інтегровані системи менеджменту в галузі охорони праці. Основні складові інтегрованої системи менеджменту. Функціональні та організаційні особливості.

Системи управління охороною праці в АПК. Мета та принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОПГ.

Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Практичне заняття

Опрацювання розділу «Охорона праці» колективного договору та «Угоди з охорони праці».

4. Травматизм та професійні захворювання в АПК. Розслідування нещасних випадків.

Загальні положення та визначення. Мета та завдання розслідування нещасних випадків. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування.

Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.

Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Розслідування нещасних випадків. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Розслідування професійних захворювань. Організація розслідування, склад комісій з розслідування, основні документи.

Розслідування та облік аварій на підприємствах АПК. Розслідування інцидентів та невідповідностей.

Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.

Дослідження та профілактика виробничого травматизму. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Методи дослідження виробничого травматизму.

Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

Практичне заняття

Розслідування нещасного випадку на агропромисловому підприємстві.

5. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.

5.1. Проблеми гігієни праці та виробничої санітарії в АПК.

Загальні поняття про умови праці. Стан умов праці на підприємствах АПК. Шкідливі фактори на агропромислових підприємствах. Загальна характеристика захворюваності працівників підприємств АПК. Загальні вимоги до виробничих і побутових приміщень, виробничих процесів та виробничого обладнання.

Фактори, що впливають на стан здоров'я та формують умови праці. Характеристика професії та умов праці робітників агропромислового виробництва. Поліпшення стану виробничого середовища, зменшення важкості і напруженості трудового процесу.

Вимоги до персоналу і санітарно-побутове забезпечення робіт. Вимоги до розміщення обладнання та організації робочих місць.

5.2. Атестація робочих місць за умовами праці

Атестація робочих місць за умовами праці. Загальні положення. Організація роботи по атестації. Вивчення факторів виробничого середовища і трудового процесу. Принципи та основи гігієнічної класифікації праці. Гігієнічна оцінка умов праці. Оцінка технологічного рівня та організаційного рівня робочого місця. Документація по атестації робочих місць. Складання карти умов праці. Методика проведення фотографії робочого дня. Критерії для оцінки умов праці. Розмір доплати в залежності від фактичного стану умов праці. Фактори для підтвердження права на пільгове пенсійне забезпечення.

Практичне заняття

Порядок атестації робочих місць на відповідність нормативним актам про охорону праці.

5.3. Загальновиробничі вимоги з охорони праці у агропромисловому виробництві.

Вимоги до територій, виробничих приміщень, площадок, внутрішньогосподарських шляхів. Водопостачання та каналізація. Освітлення. Опалення, вентиляція та кондиціювання повітря.

Вимоги до технічних засобів виробництва. Вимоги праці до виробничих технологічних процесів. Вимоги до організації й виконання виробничих процесів з підвищеним рівнем небезпеки.

Вимоги до персоналу, що бере участь у виробничому процесі. Проведення медичних оглядів осіб при допуску їх до участі у виробничому

процесі. Вимоги до працівників при виконанні робіт із підвищеною небезпекою. Санітарно-побутове забезпечення працівників. Забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту.

5.4. Безпека праці під час ремонту, технічного обслуговування і діагностування виробничого обладнання і сільськогосподарської техніки.

Аналіз травматизму під час ремонту, технічного обслуговування і діагностування обладнання і техніки. Вимоги безпеки до території, приміщень, обладнання і виробничих процесів ремонтних майстерень і пунктів технічного обслуговування (ПТО). Загальні вимоги безпеки до виробничого обладнання, організації робочих місць та інструменту. Оцінка безпеки виробничого обладнання. Безпека праці при виконанні очисних, мийних, слюсарних, монтажних-демонтажних, верстатних, газозварювальних, електрозварювальних, гальванічних, відновлювальних, ковальських, фарбувальних, вулканізаційних робіт. Безпека праці під час ремонту і технічного обслуговування акумуляторних батарей. Безпека праці при обкатуванні та випробуванні машин і агрегатів.

Безпека праці при виконанні операцій технічного обслуговування та діагностуванні машин. Безпека під час застосування полімерних матеріалів та роботи з нафтопродуктами.

Виробнича (технічна) естетика.

5.5. Безпека праці при механізації виробничих процесів у рослинництві.

Аналіз травматизму при експлуатації машинно-тракторного парку. Загальні вимоги безпеки до сільськогосподарських машин, тракторів і автомобілів. Вимоги до виробничого персоналу. Виробнича санітарія та гігієна праці у рослинництві. Вимоги до засобів захисту. Оцінка безпеки сільськогосподарської техніки. Вимоги безпеки праці при комплектуванні та експлуатації машинно-тракторних агрегатів. Безпека праці при виконанні робіт на механізованих токах.

Вимоги безпеки праці при виконанні ґрунтообробних, посівних і садильних робіт та міжрядному обробітку ґрунту.

Вимоги безпеки праці при застосуванні отрутохімікатів та мінеральних добрив. Безпека праці при виконанні транспортних і навантажувально-розвантажувальних робіт.

Безпека праці при збиранні врожаю. Безпека праці при обслуговуванні сільськогосподарських машин, тракторів і автомобілів.

Безпека праці при силосуванні кормів.

Безпека праці при експлуатації та обслуговуванні меліоративних і дощувальних машин.

5.6. Безпека праці при механізації виробничих процесів у тваринництві.

Аналіз травматизму і аварійності у тваринництві. Характеристика небезпек. Загальні вимоги безпеки до території, виробничих приміщень, виробничих процесів та виробничого обладнання. Вимоги до виробничого персоналу. Виробнича санітарія та гігієна праці у тваринництві. Вимоги до засобів захисту.

Безпека праці при заготівлі та приготуванні кормів. Безпека праці при роздачі кормів, видаленні гною, обслуговуванні доїльного та холодильного обладнання.

Безпека праці при обслуговуванні кормоприготувальних машин. Безпека при обслуговуванні доїльних і холодильних установок. Безпека при обслуговуванні теплогенераторів.

Безпека праці при обслуговуванні тварин на тваринницьких фермах і комплексах.

Оцінка безпеки машин і обладнання для механізації тваринництва і кормовиробництва.

5.7. Безпека праці при механізації переробки і зберігання сільськогосподарської продукції.

Аналіз травматизму і аварійності при механізації переробки і зберігання продукції рослинництва і тваринництва. Характеристика небезпек. Загальні вимоги безпеки до території виробничих приміщень, виробничих процесів та виробничого обладнання. Вимоги безпеки до виробничого персоналу. Виробнича санітарія та гігієна праці при переробці сільськогосподарської продукції. Вимоги до засобів захисту.

Загальні вимоги безпеки до машин і обладнання для переробки і зберігання сільськогосподарської продукції. Оцінка безпеки машин і обладнання для механізації переробки і зберігання сільськогосподарської продукції. Безпека праці при експлуатації машин і обладнання для переробки і зберігання сільськогосподарської продукції. Безпека праці при обслуговуванні машин і обладнання для переробки і зберігання сільськогосподарської продукції.

5.8. Електробезпека на об'єктах агропромислового комплексу.

Електротравматизм в агропромисловому комплексі. Особливості електротравматизму. Причини електротравм, летальних наслідків дії електричного струму.

Умови ураження людини електричним струмом.

Системи засобів і заходів безпечної експлуатації електроустановок: система технічних засобів, що реалізуються в конструкції електроустановок; система електрозахисних засобів; система організаційних заходів.

Технічні засоби безпечної експлуатації електроустановок при нормальних

режимах роботи: ізоляція струмоведучих частин (робоча, подвійна), недосяжність до неізольованих струмоведучих частин, захисні огороження, блокувальні пристрої, засоби орієнтації та сигналізації, малі напруги, вирівнювання потенціалів, захисне розділення електромереж. Технічні засоби безпечної експлуатації електроустановок при пошкодженні електрообладнання: захисне заземлення, захисне вимикання, занулення, умови їх застосування, принципові схеми, функціонування, нормативні вимоги, практична реалізація схем.

Система електрозахисних засобів, їх класифікація за видами і рівнем захисту. Комплектування електроустановок електрозахисними засобами. Правила застосування. Випробування.

Організація безпечної експлуатації електроустановок. Вимоги до працівників. Медогляди. Навчання та інструктажі з електробезпеки. Кваліфікаційні групи з електробезпеки. Оформлення робіт з електроустановками. Підготовка робочого місця. Допуск до роботи. Нагляд за безпечністю робіт. Відповідальність за безпечність робіт.

Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Практичне заняття

Розрахунок захисного заземлення.

Практичне заняття

Розрахунок занулення електрообладнання.

Практичне заняття

Розробка інструкції з охорони праці для професії (за галузевим спрямуванням).

6. Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах АПК.

Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

Протипожежні перешкоди. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації агропромислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.

Пожежна сигналізація і зв'язок. Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання. Первинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах АПК.

Практичне заняття

Розробка заходів пожежної профілактики на об'єктах АПК.

7. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці в галузі АПК.

Органи державного нагляду за охороною праці. Основні принципи

державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Держгірпромнагляд. Права і відповідальність посадових осіб Держгірпромнагляду. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.

Проведення державного нагляду за охороною праці. Види та основні параметри проведення наглядових заходів.

Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх основні обов'язки і права. Повноваження і права професійних спілок у здійсненні контролю за дотриманням законодавства з охорони праці.

8. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві.

Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування.

Суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Правління Фонду. Виконавча дирекція Фонду. Страхові експерти з охорони праці, їх функції і повноваження. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів. Джерела фінансування Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.

Практичне заняття

Методи аналізу, прогнозування, профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.

5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Вимоги до організації самостійної роботи студентів та структура навчальних завдань визначаються робочими навчальними програмами дисципліни.

Основними завданнями самостійної роботи студентів є підготовка і виконання поточних навчальних практичних завдань, а також самостійне вивчення окремих розділів дисципліни під керівництвом викладача.

6. ОЦІНКА ЯКОСТІ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»

Оцінка якості засвоєння навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» включає поточний контроль успішності, модульний контроль та складання підсумкового екзамену.

Для модульного контролю засвоєння студентами навчального матеріалу, що вивчається під час аудиторних занять і самостійної роботи, передбачено проведення модульної контрольної роботи, порядок проведення та зміст якої наводяться в робочих навчальних програмах з урахуванням наявних засобів діагностики.

Для атестації студентів на відповідність їхніх знань з охорони праці вимогам, викладеним в цій навчальній програмі, в робочих навчальних програмах дисципліни «Охорона праці в галузі» та в освітньо-професійній програмі за спеціальністю 5.10010201 «Експлуатація та ремонт машин і обладнання агропромислового виробництва» створюються фонди засобів педагогічної діагностики, які включають типові завдання, модульні контрольні роботи, тести тощо. Вони повинні забезпечувати об'єктивну оцінку знань, умінь та рівнів набутих компетенцій з охорони праці.

7. ПІДСУМКОВА ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Підсумкова державна атестація молодших спеціалістів передбачає захист дипломного проекту. Формуючи вимоги до змісту та структури дипломного проекту, вищий навчальний заклад визначає та затверджує вимоги щодо виконання розділу "Охорона праці" в дипломному проекті (наказ МОН, МНС та Держгірпромнагляду від 21.10.2010 р. № 969/922/216).

8. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
9. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
11. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.
12. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
13. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
14. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
15. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
16. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
17. НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.
18. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
19. НПАОП 0.00-6.13-05 «Порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України». Наказ Держнаглядохоронпраці від 30.03.2004 р. № 92.

20. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.

21. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.

Основна література

1. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.

2. Федоров М.І., Лапенко Т.Г., Дрожжана О.У. Охорона праці в галузі. – Полтава: ТОВ "Видавництво "ІнтерГрафіка", 2005. – 297 с.

3. Буракова С.О., Марущак А.М. Охорона праці в рослинництві. – Кам'янець-Подільський.: ПП Зволейко, 2007.– 188 с.

4. Охорона праці при вирощуванні сільськогосподарських культур: Навчальний посібник / М.М.Сакун, В.Ф. Нагорнюк; Одеський державний аграрний університет/. Кафедра безпеки життєдіяльності. - Одеса «Видавництво», 2009.- 184 с.

5. Практикум з дисциплін "Основи охорони праці", "Охорона праці в галузі". – Кам'янець-Подільський.: ПП Зволейко, 2006.– 388 с.

Додаткова література

1. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».

2. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів

3. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.

4. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.

5. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації

6. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65

7. НПАОП 0.00-2.23-04 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 994.

8. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.

9. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.

10. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».

11. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства

охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.

12. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.003-74 (1999) ССБТ «Опасные и вредные производственные факторы. Классификация».

13. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги.

14. ДБН 2.09.04-87 Адміністративні та побутові будівлі.

15. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.

16. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.

17. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559.

18. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».

19. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».

20. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.

21. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.

22. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.

23. Міжнародний стандарт OHSAS 18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.dnop.kiev.ua> Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).

2. <http://www.mon.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

3. <http://www.mns.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.

4. <http://www.social.org.ua> Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

5. <http://www.iasis.ru> Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств–участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).

6. <http://base.safework.ru/iloenc> Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.

7. <http://base.safework.ru/safework> Библиотека безопасного труда МОТ.

8. <http://www.nau.ua> Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

9. <http://www.budinfo.com.ua> Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».

10. <http://www.oxpaha.ru> ОХРАНА. Интернет-газета о безопасности.

11. <http://www.tehdoc.ru> Интернет-проект «Техдок.ру» - ресурс, посвященный вопросам охраны труда и промышленной безопасности.

12. <http://www.tehbez.ru> Проект «Охрана труда в предпринимательстве», создан в рамках «Комплексной программы развития и поддержки малого предпринимательства в г. Москве».

13. <http://www.kodeks-luks.ru> Нормативные документы в области охраны труда:

14. <http://www.gazeta.asot.ru> Электронная версия газеты «Безопасность Труда и Жизни».

15. <http://www.asot.ru> Центральный сайт Ассоциации специалистов по охране труда (РФ).